

Katedra sociálních věd UPa

Sociální antropologie

Protokol o hodnocení bakalářské práce

Posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): Jitka Plachá

Název práce:

PÉČE ROMŮ O ZDRAVÍ A JEJICH VZTAH K NĚMU A K NEMOCEM

OPONOVAL: PhDr. Michal Tošner, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE (*uved'te, do jaké míry byl naplněn*):

Cílem práce bylo pojednat o péči a přístupu Romů ke zdraví. Studentka si položila otázku, jací jsou Romové pacienti, jaký mají vztah ke zdraví a nemocem a co tento vztah ovlivňuje. Metodou výzkumu měly být především rozhovory s lékaři a romskými aktéry. Naplnění cíle se však studentce zkomplikovalo z důvodu neúspěšného navázání vztahu s informanty. Chyby v moderaci kontaktu (např. dostatečné zdůraznění anonymity, způsob navázání kontaktu apod.) byly reflektovány. Nakonec lze toto pochybení přijmout jako důsledek nedostatečných zkušeností, ale je škoda, že se svůj přístup nepokusila korigovat a na četnější další kontakty víceméně rezignovala. Otevřené a sebereflexivní líčení neúspěchu v navázání kontaktu s participanty výzkumu je sice zajímavé avšak interpretace tohoto nezdaru a následné řešení bylo úspěšné jen z části. Ačkoli řešení hledala, nedospěla např. k otázce, jak je v kontextu lékařské péče etnicita vyjednávaná, identifikována či připisována jednotlivým pacientům a jak identity a s nimi očekávané jednání ovlivňují proces léčby. Práce se v důsledku stala kompilátem existujících studií, jen příležitostně doplňovaným fragmenty z několika vlastních rozhovorů. Škoda, že studentka neprovedla reflexi těchto výzkumů z hlediska medicínské antropologie, ke které se v úvodu programově přihlásila. Například koncepty biomoci by jí poskytly pro takový záměr vhodný základ. Uznávám, že téma, tj. vztah Romů ke zdraví, se na první pohled může jevit neproblematicky, obsahuje však mnoho nástrah a etických dilemat. *Suma summarum*, i když se cíle práce se nepodařilo dosáhnout, studentka mne přesvědčila o jistém nasazení a proto i navzdory výhradám práci doporučuji k obhajobě.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*):

Teoretickým základem práce jsou debaty vedené v oblasti tzv. medicínské antropologie. Představu o této oblasti čerpá převážně z přehledové studie (E. Hrešanová) vzácněji i ze zahraničních zdrojů. Porozumění této oblasti studentka mohla věnovat více úsilí, neboť by díky němu mohla lépe najít reformulaci výzkumného záměru. Metoda studia dokumentů pak nebyla správně pochopena, protože do ní byla zahrnuta odborná literatura, avšak nikoli v kritickém smyslu. Na úkor kritiky jsou v práci kapitoly, které přímo s tématem nesouvisejí. Např. kapitola, která charakterizuje Romy jakožto etnickou skupinu a její subetnické členění v historizujícím ohledu a s ohledem na jazyk je přehledová, avšak nevrhá světlo na pojednávané téma. Uvedené pak není zhodnoceno např. v zachycení toho, jak jazykové kategorie působí na specifické pojetí zdraví, nemoci a léčbě. Jazyk je zde uveden pouze jako příčina nezdaru kontaktu s informátory. V kapitole „Vztah Romů ke zdraví zdravotní péči“ chvályhodně situovanost a limity vlastního pohledu na pojednávané téma. Ovšem samotná tvrzení jsou na rámec toho sporná (např. tvrzení že není korelace mezi zdravím, příjmem a životní úrovní, byť je podložena existujícím kvantitativním šetřením). Mezi další faktory řadí výchovu, jazykovou a kulturní bariéru či vzdělávání. Tyto faktory jsou pojednány spíše nepřímou a obecně. O poznání zajímavější je oddíl věnovaný lidovému léčení, kde se setkáváme s magickými principy jako, je uhrnutí a jeho léčba. Některé pasáže jako je nevěra tresty za nevěru nezapadají do tématu práce a spíše lez za ním tušit, že se studentka snažila do práce začlenit témata, která jí přišla zajímavá, avšak nejsou vzhledem k tématu zcela relevantní. Naopak pojmání Romských aktérů jako přenašečů infekčních chorob, které má jistě zajímavé sociální důsledky, je pojednáno spíše skoupě. Nakonec bylo také možno pojednat o

dilematu etnizace pacientů v kontextu lékařské péče atd. atd. I když žádné z nabízejících se témat nebylo zachyceno, studentka přeci jen prokázala snahu se s tématem vyrovnat.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Předkládaná bakalářská práce trpí obvyklými formálními nedostatky, jako např. chybné vyznačování titulů literatury v textu uvozovkami namísto kurzívou, citace jsou zvýrazněny nadbytečně kurzívou a uvozovky uvnitř citací nemají náležitý tvar. Odkazy na literaturu jsou uváděny, ačkoli místy způsoby odkazování užívají odlišných stylů. Odsazování řádků v pozn. pod čarou odporuje úzu. Nesprávné je též odsazování prvního řádku pod nadpisem. Vyskytují se o gramatické prohřešky (s. 26 osoby – měli); Seznam literatury se konzistentně drží zvolené normy. Z formálního hlediska je práce jako celek nakonec akceptovatelná.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (*celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.*):

Nemám dalších komentářů.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (*jedna až tři*):

Žádám studentku, aby komisi studentka uvedla, jakým způsobem by, po stávajících zkušenostech, modifikovala téma výzkumu či vlastní výzkumní záměr. Jaká jsou podle ní hlavní teoreticko-metodologická úskalí původního tématu.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (*výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě*):

Předkládanou práci Jitky Plaché navrhuji v souladu s výhradami hodnotit komisi známkou *dobře*.

Datum: 19. 8. 2014

Podpis:

